

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 130g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (2) pct. 3)
din Codul de procedură penală al Republicii Moldova
(termenul de menținere în calitate de bănuț a persoanei)

CHIȘINĂU

18 noiembrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 3 noiembrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 noiembrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de avocatul Emanoil Ploșnița în dosarul nr.10-603/16, pendinte la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 3 noiembrie 2016 de către judecătorul Victor Rațoi din cadrul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin ordonanța Procurorului General interimar din 8 iunie 2016 a fost dispusă începerea urmăririi penale în privința judecătorului D.M., în temeiul bănuielii rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute de art.307 alin. (1) din Codul penal. De asemenea, s-a dispus exercitarea urmăririi penale de către Procuratura Anticorupție.

4. La 8 septembrie 2016, procurorul din Procuratura Anticorupție, responsabil de caz, cu acordul Procurorului General interimar, a dispus printr-o ordonanță prelungirea menținerii în calitate de bănuît a judecătorului D.M. pentru un termen de trei luni.

5. La 3 octombrie 2016, D.M. a depus la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, o plângere, prin care a solicitat anularea ordonanței din 8

septembrie 2016 privind prelungirea termenului de menținere a calității de bănuț, ca fiind ilegală și neîntemeiată.

6. În procesul examinării plângerii, avocatul Emanoil Ploșnița a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 63 alin.(2) pct. 3) din Codul de procedură penală.

7. Prin încheierea din 31 octombrie 2016, instanța de judecată a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a dispus transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.248-251, art. 699) sunt următoarele:

Articolul 63 Bănuitul

„(1) Bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin unul din următoarele acte procedurale, după caz:

[...]

3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț.

[...]

(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț:

[...]

3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.

(3) La momentul expirării, după caz, a unui termen indicat în alin.(2), organul de urmărire penală este obligat să elibereze bănuțul reținut ori să revoce, în modul stabilit de lege, măsura preventivă aplicată în privința lui, dispunând scoaterea lui de sub urmărire sau punerea lui sub învinuire. **În caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț mai mult de 3 luni, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțul despre aceasta.**

[...]"

Articolul 64 Drepturile și obligațiile bănuțului

„(1) **Bănuțul are dreptul la apărare.** Organul de urmărire penală îi asigură bănuțului posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele care nu sunt interzise de lege.

(2) Bănuțul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul:

1) să știe de ce este bănuț și, în legătură cu aceasta, imediat după reținere sau după ce i s-a adus la cunoștință hotărârea despre aplicarea măsurii preventive sau recunoașterea în calitate de bănuț, să fie informat în prezența apărătorului, în limba pe care o înțelege, despre conținutul bănuțului și despre încadrarea juridică a faptelor infracționale de săvârșirea cărora este suspectat;

[...]

5) din momentul când i s-a adus la cunoștință actul procedural de recunoaștere în calitate de bănuț, să aibă asistența unui apărător ales de el, iar dacă nu are mijloace de a plăti apărătorul, să fie asistat în mod gratuit de către un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, precum și, în cazurile admise de lege, să renunțe la apărător și să se apere el însuși;

6) să aibă **întrevederi cu apărătorul său în condiții confidențiale, fără a se limita numărul și durata lor;**

[...]

11) să participe la efectuarea acțiunilor procesuale, de unul singur sau fiind asistat de apărător, la solicitarea sa, ori să refuze de a participa la ele;

[...]

14) să ceară recuzarea persoanei care efectuează urmărirea penală, judecătorului de instrucție, interpretului, traducătorului;

[...]

17) să fie informat de către organul de urmărire penală despre toate hotărârile adoptate care se referă la drepturile și interesele sale, precum și să primească, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărâri;

18) să facă obiecții împotriva acțiunilor organului de urmărire penală și să ceară includerea obiecțiilor sale în procesul-verbal al acțiunii procesuale respective;

19) să atace, în modul stabilit de lege, acțiunile și hotărârile organului de urmărire penală;

[...]

22) să ceară și să primească repararea prejudiciului cauzat de acțiunile nelegitime ale organului de urmărire penală, ale procurorului sau ale instanței;

23) să fie reabilitat în cazul în care bănuiala nu a fost confirmată.

(3) Exercițarea de către bănuitul a drepturilor de care dispune sau renunțarea lui la aceste drepturi nu poate fi interpretată în detrimentul lui și nu poate avea consecințe nefavorabile pentru el. [...].

[...]

(5) Bănuitul are și alte drepturi și obligații prevăzute de prezentul cod.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde că prevederile art. 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală nu asigură o protecție eficientă împotriva eventualelor abuzuri ale persoanei investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor și, totodată, nu satisface exigențele de calitate a legii, în sensul art. 23 din Constituție.

11. De asemenea, autorul susține că norma contestată permite Procurorului General și adjuncților săi, în lipsa unor temeuri clar definite, să extindă cu titlu de excepție termenul menținerii persoanei în calitate de bănuitul, „neutralizând” garanțiile instituite de legea procesual-penală în favoarea dreptului la apărare al persoanei.

12. Invocând încălcarea art. 21 din Constituție, autorul excepției susține că persoana în privința căreia a expirat termenul legal de menținere în calitate de bănuitul și în această perioadă nu a fost pusă sub învinuire trebuie să dispună de dreptul legal de a cere organului de

urmărire penală de a fi scoasă de sub urmărire penală în conformitate cu art. 63 alin. (3) din Codul de procedură penală. Or, exercitarea acestui drept, în condițiile unui stat de drept, nu poate fi subordonat „discreției nelimitate și imprevizibile” a Procurorului General și adjuncților săi.

13. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, norma contestată încalcă prevederile articolelor 1 alin. (3), 4, 16, 21, 23 alin. (2) și 26 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Emanoil Ploșnița în dosarul nr.10-603/16, aflat pe rolul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

18. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 63 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală:

„(2) Organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuît:

[...]

3) persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate – mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi – mai mult de 6 luni.”

19. Curtea reține că autorul excepției pretinde că dispozițiile legale contestate contravin prevederilor din Constituție cuprinse la art. 1 alin.(3), care consacră statul de drept și valorile care stau la baza acestuia, art. 4, referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile omului în raport cu normele internaționale, art. 16, referitor la egalitatea în fața legii, art. 21, privind prezumția nevinovăției, art. 23 alin. (2), privind dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, și art. 26, referitor la dreptul la apărare.

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile legale criticate reglementează în mod expres termenele în care persoana poate avea calitatea de bănuț și în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate. Aceste termene pot varia, în condițiile legii, cel mult până la 3 luni, iar cu acordul Procurorului General sau al adjuncților săi, cel mult până la 6 luni. Totodată, în conformitate cu art. 63 alin. (3) din Codul de procedură penală, **în caz de prelungire a termenului de menținere în calitate de bănuț, ofițerul de urmărire penală este obligat să informeze imediat bănuțul** despre aceasta.

21. În acest context, în ceea ce privește critica de neconstituționalitate prin raportare la art. 23 din Constituție, Curtea menționează că, în jurisprudența sa, a statuat că „*pentru a conferi previzibilitate și claritate normei restrictive, Codul de procedură penală, la alin. (2) art. 63, reglementează termenele în care persoana poate avea calitatea de bănuț*” (a se vedea Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010).

22. Prin urmare, Curtea reține că dispozițiile contestate nu sunt de natură să provoace confuzie. Or, stabilirea unor termene procesuale ține de opțiunea legiuitorului, având în vedere asigurarea desfășurării normale a urmăririi penale. În acest sens, dispozițiile criticate sunt precise și previzibile, destinatarul normei juridice fiind capabil să își adapteze conduita în funcție de conținutul acesteia, astfel încât nu se poate reține încălcarea prevederilor art. 23 din Constituție.

23. Cu referire la alegația autorului excepției precum că dispozițiile art. 63 alin. (2) pct. 3 din Codul de procedură penală nu asigură o protecție eficientă împotriva eventualelor abuzuri ale persoanei investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, Curtea reamintește că în Hotărârea nr. 26 din 23 octombrie 2007 a reținut că „*acțiunile, inacțiunile și erorile comise la etapa urmăririi penale sunt pasibile de atac în cadrul examinării cauzei în fond, iar după pronunțarea sentinței persoanele dispun de dreptul de a face apel și recurs în instanțele superioare*”. Totodată, Curtea a reținut că „*acțiunile de la etapa urmăririi penale și cele de la etapa judiciară sunt părți componente ale unui proces inseparabil, care se încheie cu actul justiției – pronunțarea sentinței. Or, fiecare act de la orice etapă a procesului poate fi luat în considerare sau poate fi lovit de nulitate și astfel poate influența, în sens pozitiv sau în sens negativ, produsul final – condamnarea sau achitarea persoanei. Finalizarea acestui proces deschide posibilitatea utilizării dublului grad de jurisdicție, sentința fiind pasibilă de atac cu apel și recurs, în condițiile legii*”.

24. De asemenea, Curtea relevă că **sarcina verificării respectării normelor procesual-penale este atribuită instanțelor judecătorești**, acestea fiind și singurele în măsură să aprecieze *in concreto* efectele aplicării normei la situația de fapt dedusă instanței în fiecare caz în parte.

25. În partea ce ține de pretinsa neconstituționalitate a normei contestate sub aspectul dreptului la apărare, Curtea menționează că textul constituțional cuprins la art. 26 alin. (3) dispune că *„În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.”* Aceasta presupune că dreptul la apărare cuprinde două accepțiuni, și anume, în sens larg, se referă la totalitatea drepturilor și regulilor procedurale ce permit persoanelor implicate în procese să se apere împotriva acuzațiilor ce li se aduc, dovedind lipsa vinovăției și justetea propriilor afirmații, și, în sens restrâns, se referă la posibilitatea oricărei persoane de a avea acces la serviciile unui avocat.

26. De altfel, Curtea reamintește că în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010 a statuat că *„în sensul normelor constituționale, recunoașterea calității de bănuț se aplică în interesul persoanei, pentru apărarea sa, persoana dobândind astfel drepturi suplimentare, reglementate de art.64 CPP (să știe de ce este bănuț, să fie audiat în prezența apărătorului, să ceară recuzarea persoanei care efectuează urmărirea penală ș.a.)”*.

27. Prin urmare, Curtea nu poate reține critica formulată a textului legii în raport cu dispozițiile constituționale privind dreptul la apărare, întrucât textul legal ce face obiectul excepției nu împiedică bănuțul să fie asistat de un apărător, ales sau numit din oficiu, și să beneficieze de toate garanțiile procesuale privind exercitarea dreptului la apărare.

28. Având în vedere cele enunțate supra, Curtea constată că nu sunt atinse nici dispozițiile art. 21 din Constituție. De altfel, prezumția de nevinovăție constituie suportul dreptului la apărare și, implicit, al drepturilor procesuale acordate bănuțului, iar aplicarea prezumției presupune că prelungirea termenului menținerii persoanei în calitate de bănuț în procesul penal nu echivalează cu existența vinovăției, care trebuie stabilită numai printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

29. În ceea ce privește invocarea încălcării prevederilor art. 1 alin. (3) din Constituție, Curtea nu poate reține acest argument, întrucât prevederile constituționale consacră un principiu general. Acest principiu nu poate fi considerat a fi încălcat decât în măsura lezării unor drepturi ori libertăți fundamentale, sau încălcării unui text constituțional relevant sub aspectul conținutului acestui principiu. Or, în speță, nu s-a constatat încălcarea unui drept fundamental sau a unei prevederi constituționale.

30. Cu referire la invocarea articolului 4 din Constituție, Curtea reține că dispozițiile acestuia comportă un caracter generic, constituie imperative de ordin general-obligatoriu, stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate.

31. Totodată, Curtea menționează că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate. În speță, Curtea observă că prevederile art. 16 din Constituție, care garantează principiul egalității, nu are incidență în prezenta cauză.

32. În lumina celor expuse, Curtea menționează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională.

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alineatul (2) punctul 3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de avocatul Emanoil Ploșnița în dosarul nr.10-603/16, pendinte la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 18 noiembrie 2016
DCC nr.82
Dosarul nr. 130g/2016